

מדת בדת

לע"נ הגאון רבי שמחה בן רבי דב הכהן זצוק"ל הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 224 פרשת שמיני תשפ"ד

בבא מציעא לט-מה

דף לט נטושים הם על כרחם כמו שכתוב והשביעית תשמטנה ונטשתה וזה הפקעת המלך ורטושים זה מדעתם שכתוב אם על בנים רוטשה.

שנו בברייתא שלכולם שמים כאריס, ולכאורה אם זה מדובר על שבויים הרי שנינו שהזריז נשכר וק"ו שהוא יקבל מה שהשביח, ואין לומר שזה מדובר ברטושים שהרי שנינו שמוציאים מידו, ויש לומר שזה מדובר על נטושים ולא יתכן שזה לרבנן שהרי הם סוברים שמוציאים מידו ואם זה לדעת רשב"ג גם קשה שהרי הוא אמר שנטושים כשבויים, ויש לומר שהכוונה כשבויים אך לא ממש וזה כשבויים שלא מוציאים מידו, אך זה שונה שבשבויים הזריז נשכר ואילו כאן מקבל כאריס, אך קשה ששנינו שהמוציא על נכסי אשתו אם הוציא הרבה ואכל מעט או שהוציא מעט ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ומדוע כאן רק כאריס אלא יש לומר שזה דומה למה ששנינו במוציא על נכסי אשתו קטנה שזה כמוציא על נכסי אחר והיינו שאינו סומך בדעתו שהיא תשאר עמו וא"כ תקנו לא כדי שלא יפסידם ולכן גם כאן תקנו כדי שלא יפסדו, ומה שכתוב וכולם שמים כאריס בא לרבות מה שאמר ר"נ בשם שמואל שמורידים קרוב לנכסי שובי ואם יצא לדעת לא מורידים לנכסיו, ור"נ עצמו סובר שבורח הוא כשבוי, ולכאורה זה תלוי שאם ברח מחמת מיסים א"כ זה כיצא לדעת אלא מדובר שברח מחמת עלילת הריגה.

רב יהודה אומר בשם שמואל שאם שבוי נשבה והניח קמה לקצור או ענבים לבצור או תמרים לגדור או זיתים למסוק ב"ד יורדים לנכסיו ומעמידים אפוטרופוס והוא קוצר או בוצר או גודר או מוסק ואח"כ מורידים את הקרוב לנכסיו ואין לומר שנעמיד אפוטרופוס לעולם שלא מעמידים אפוטרופוס לאנשים שזקנם מלא.

רב הונא אומר שלא מורידים קטן לנכסי שבוי שלא יפסידם ולא מורידים קרוב לנכסי קטן ולא מורידים קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן והיינו אח מאם של האח מאביו של הקטן והסיבה היא כדי שאם לא ימחו בו הוא יעשה חזקה בקרקע, ורבא מוכיח מדברי רב הונא שלא מחזיקים בנכסי קטן **עמוד ב** ואף אם אכל שני חזקה אחר שגדל, וכל זה באח מאב אך באח מאם לא חששו שיעשה בו חזקה וכל זה בקרקע אך בבתים לא חששו שיש עדות מהשכנים וגם בקרקע חששו כשאין שטר חלוקה אך אם יש שטר חלוקה יש לזה קול אך להלכה בין אח מאב בין אח מאם בין קרקע בין בתים בין עשו שטר חלוקה בין לא עשו שטר חלוקה לא מורידים לנכסי הקטן.

לזקנה אחת היו שלש בנות והיא נשבתה עם אחת מבנותיה ובת נוספת מתה והשאירה בן קטן אמר אביי איך נעשה שאם נעמיד ביד האחות שנשארה נחשוש שמא מתה הזקנה והקטן ירש אותה ואין מורידים קרוב לנכסי קטן, ואם נעמיד ביד הקטן נחשוש שהזקנה חיה ושנינו שלא מורידים קטן לנכסי שבוי, ואביי אומר שיתנו חצי לאחות ויעמידו אפוטרופוס על החצי השני של הקטן, ורבא אומר שמתוך שמעמידים אפוטרופוס לחלקו של הקטן מעמידים גם על השאר, ובסוף שמעו שהזקנה מתה אמר אביי שיתנו שליש לאחות הנשארת ושלש לקטן ואת השליש האחרון של האחות השבויה יחלקו חציו לאחות וחציו לאפוטרופוס של הקטן ורבא סובר שמיגו שמעמידים אפוטרופוס לשישית יעמידו גם לשותות השני.

אחר שחלקו מרי בא איסק ואחיו בא להם אח נוסף מבי חוזהא ואמר למרי שיחלוק לו אמר לו איני מכירך ורב חסדא אמר שמרי צודק שמצוי הדבר שהוא לא יכיר את אחיו כמו שכתוב **ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו** וביארו שהוא יצא בלי חתימת זקן ועכשיו הוא עם חתימת זקן, אלא האח שבא יביא עדים שהוא אכן אחיו והוא אמר שיש לו עדים אך הם מפחדים להעיד בגלל שמרי הוא אדם אלים, אמר רב חסדא למרי שהוא יביא עדים

שההוא אינו אחיו אמר לו מרי וכי כך הדין והרי המוציא מחבירו עליו הראיה, אמר לו רב חסדא שכך אני דן לך ולכל חברך האלימים, אמר מרי שבאו עדים ואינם מעידים אמר רב חסדא שאינם עושים שני דברים גרועים שגם לא להעיד שהוא אחיו וגם להעיד שקר, ובסוף באו העדים שהוא אחיו ואמר אותו אח שיחלוק לו גם מהבוסתן והפרדס ששתל, אמר לו רב חסדא שהוא צודק שהרי שנינו שאם הניח בנים גדולים וקטנים והשביחו הגדולים את הנכסים הרווח לאמצע,

דף מ וגם רבה סובר שהשבח לאמצע, אמר אביי שזה לא דומה ששם הגדולים יודעים מהקטנים והם מוחלים להם אך כאן מרי לא ידע שיש לו אח נוסף כדי שימחל לו, והענין הגיע לר' אמי ור' אמי אמר שהרי שנינו שיתנו כאריס ועכשין רוצים לקחת ממרי את החלק שהוא השביח ולא יקבל בו אף כאריס ורב חסדא דחה מקבל כאריס רק בירד כדין וכאן הוא לא ירד כדין, ועוד שהוא קטן ולא מורידים קרוב לנכסי קטן וכשהחזירו את הדברים לר' אמי הוא אמר שלא גמרו לומר לי שהוא קטן.

משנה כשמפקדים פירות השומר מוציא את החסרונות ובחיטים ואורז השיעור הוא תשעה חצאי קבים לכור ולשעורים ודוחן ט' קבים לכור, לכוסמים וזרע פשתן ג' סאים לכור, והכל לפי המדה והזמן, ור' יוחנן בן נורי סובר שלעכברים לא אכפת כיום שהן אוכלות כמות שוה בין מהרבה בין ממעט אלא מוציא חסרונות רק לכור אחד, ור' יהודה סובר שאם זה במדה מרובה לא מוציא חסרונות מפני שהם מתנפחות יותר בימי הגשמים וזה משלים את החסרון. **גמרא** לכאורה אורז חסר יותר ורבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שמדובר באורז קלוף.

ר' יוחנן אומר בשם ר' חייא שהמשנה מדברת בפשתן בגבעוליו וכן שנו בברייתא שלכוסמין וזרע פשתן בגבעולין ולאורז שאינו קלוף ג' סאים לכור.

שנו בברייתא שמדה זו לכל כור וכור ולכל שנה ושנה. **שנו בברייתא** שאמרו לר' יוחנן בן נורי שחוץ מעכברים הרבה אובדות והרבה מתפזרות.

שנו בברייתא שהמשנה דברה כשערבן השומר עם פרותיו אך אם הוא יחד קרן זוית הוא אומר לו הרי שלך לפניך, ולכאורה כשהוא עירב עם פרותיו נבדוק כמה חסר משלו, ויש לומר שמדובר כשהוא מסתפק מזה, אך קשה שיבדוק כמה הוא השתמש, ויש לומר שהוא לא יודע כמה הוא השתמש.

ר' יהודה סובר שבמדה מרובה לא מוציא חסרונות והשיעור של מדה מרובה הוא עשרה כור.

שנה תלמיד לפני ר"נ שהמשנה מדברת כשמדד לו מתוך גרנו והוא החזיר לו מתוך גרנו אך אם מדד מגרנו והחזיר מביתו לא יוציא חסרונות מפני שהם מותירות, אך קשה וכי מדובר בשוטים שנותנים במדה גדולה ולוקחים במדה קטנה, אך אולי דברת על ימות הגורן שהוא מדד והחזיר בימות הגורן אך אם מדד בימות הגורן והחזיר בימות הגשמים לא יוציא חסרונות מפני שהם מותירות, ורב פפא שאל את אביי שאם זה מתנפח א"כ שהכדים יתפקעו ואכן היה מקרה שהכד התפקע, ועוד י"ל שלפעמים כשהם דחוקים אינם מתנפחים.

משנה לת"ק מוציא חסרון של שתות ליינן שהקנקנים בולעים שתות ור' יהודה סובר חומש, מוציא ג' לוג שמן לכל מאה לוג מתוכם לוג ומחצה שמרים ולוג ומחצה בלע הכלי ובשמן מזוקק לא יוציא לו שמרים ובקנקן ישן לא יוציא בלע שאינו בולע, ור' יהודה סובר שאין מי שקונה באמצע השנה שמן מזוקק הוא מקבל על עצמו לוג ומחצה שמרים למאה. **גמרא** אין מחלוקת בין ת"ק לר' יהודה אלא זה תלוי במקומות שבמקום של ת"ק חיפו את הכדים בשעוה ובלע פחות, ובמקומו של ר' יהודה חיפו בזפת ובלע יותר, ועוד י"ל שזה תלוי בהרכב האדמה שממנה יוצרה החבית יש מקום שבולע יותר ויש מקום שבולע פחות.

במקומו של רב יהודה חבית היתה מכילה מ"ח מדות של כוזי ומחיר החבית ששה זוז ורב יהודה מכר שש כוזי בזוז **עמוד ב** והוא מכר שלושים ושש בששה זוזים ונשאר לו י"ב וירד שמונה בשתות של הבליעה ונשאר לו לרווח ד' כוזי אך קשה ששמואל אמר שלא יתשכרו יותר משתות והוא הרויח הרבה פחות מזה, ויש לומר שהוא הרויח גם את הקנקן ואת השמרים, אך קשה שא"כ הרווח שלו הוא יותר משתות, ויש לומר שמגיע לו על הטירחא וגם את דמי הפרסום.

יש להקשות שגם קנקנים ישנים אי אפשר שאינם בולעים משהו, ר"נ מבאר שמדובר שהם מחופים בזפת, ואביי אומר שאף בלי זפת אחר שהם טעונים אינם בולעים יותר.

אביי אומר שאם נדקדק במשנה יוצא שלר' יהודה מותר לערב שמרים ולרבנן אין לערב שמרים ולכן ר' יהודה אמר שגם בשמן מזוקק הוא מקבל עליו שמרים שהוא אומר לו הרי יכולתי לערב לך ולכן גם עכשיו תקבל, אך לכאורה הוא יטען לו שאם היית מערב הייתי מוכר כך את השמן ועכשיו אין לי מה לעשות בשמרים לבדם, אך יש לומר שמדובר בבעה"ב שנוח לו שהשמן יהיה צלול, ואין לומר שהוא יטען שאם לא ערכת לי א"כ מחלת לי שהרי ר' יהודה סובר שאין מחילה, כמו ששינוי שלרבנן אם מכר צמד לא מכר את הבקר ואם מכר את הבקר לא מכר את הצמד ור' יהודה סובר שיודעים לפי הדמים שאם אמר לו מכור לי צמדך במאתיים זוז וידוע שהצמד לא שוה כך אך חכמים סוברים שאין להביא ראייה מהדמים, אביי אמר שלחכמים אסור לערב שמרים ולכן אינו מקבל כי הוא אומר לו שגם אם היית רוצה לערב אינך יכול, ורב פפא מקשה שמסתבר להיפך שלחכמים מותר לערב שמרים אך הוא לא מקבל שהוא אומר לו מזה שלא ערכת א"כ מחלת, ור' יהודה סובר שאסור לערב שמרים ולכן הוא צריך לקבל שהוא אומר לו הרי לא מתירים לי לערב לך א"כ אין לי רווח וכי מי שקונה ומוכר באותו מחיר נקרא תגר.

שנו בברייתא שדין הקונה ודין השומר שוה לגבי פקטים שהם פסולת הגרעינים, ואין לומר שהכוונה שכמו שקונה לא מקבל את זה כך הבעלים לא מקבל את זה שיאמר השומר למפקיד מה אעשה לפקטך ואם נאמר שהכוונה שכמו שהמפקיד מקבל את הפקטים כך הקונה יקבל אותם עליו זה קשה ששינוי שר' יהודה אמר שלא אמרו שמן עכור אלא למוכר שהרי הקונה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים ללא פסולת, ויש לחלק שכאן מדובר שנתן לו מעות בתשרי ולוקח בניסן כמו המדה של תשרי שהוא בזול ולכן קיבל עליו פקטים אך שם מדובר שנתן לו מעות בניסן ולוקח ממנו בניסן כמו המדה של ניסן ואז הוא קונה מזוקק.

משנה אם הפקיד חבית אצל חבירו ולא יחד לה מקום וטלטלה השומר ונשברה אם היא נשברה מתוך ידו אם היה לצורכו חייב ואם לצרכה פטור ואם נשברה אחר שהניחה פטור בין אף כשהיה לצרכו ואם המפקיד יחד לה מקום וטלטלה השומר והיא נשברה בין אם נשברה מתוך ידו או אחר שהניחה אם היה לצרכו הוא חייב ואם לצרכה הוא פטור. **גמרא** משנתינו כדעת ר' ישמעאל שאומר שלא צריך דעת בעלים ששינוי שלר' ישמעאל אם גנב טלה מהעדר או סלע מהכיס יכול להחזיר למקום שגנב,

דף מא ודעת ר"ע שצריך דעת בעלים, אך קשה שלר' ישמעאל אין לחלק בין יחדו ללא יחדו ויש לבאר שלא רק כשיחדו שזה מקומה זה נחשב השבה אלא גם בלא יחדו שאינו מקומה אין צריך דעת לפי ר' ישמעאל, אך יש להקשות שכתוב בסיפא שאם יחדו לה הבעלים מקום ונשברה לצרכה פטור ולצרכו חייב אף אחר שהניחה ולכאורה זה כר"ע שצריך דעת בעלים, אך לפי ר"ע קשה מדוע כתוב יחדו הרי גם בלי יחדו הוא חייב אחר שהניחה, ויש לבאר שלא רק כשלא יחדו שאין לה מקום צריך דעת אלא גם ביחדו שיש לה מקום בכ"ז צריך דעת בעלים ולפ"ז יוצא שהרישא כר' ישמעאל והסיפא כר"ע ואכן כך אמר ר' יוחנן שמי שיבאר את המשנה של חבית לדעת תנא אחד אני אוביל את בגדיו אחריו לבית המרחץ, ורב יעקב בר אידי ביאר לפני רב שמדובר שנטלה על מנת לגזלה, ור' נתן בר אבא ביאר לפני רב שהוא נטלה על מנת לשלוח בה יד, ונחלקו אם בשליחות יד חייב רק עם חסרון או אף ללא חסרון שר' יעקב ביאר על מנת לגזלה כי בשליחות יד אינו חייב ללא חסרון ורב נתן סובר שחייב בשליחות יד גם ללא חסרון, ורב ששת מקשה על דעתם שלא

כתוב 'נטלה' אלא כתוב 'טלטלה' ורב ששת מבאר שהוא נטלה כדי לקחת עליה גוזלות ושואל שלא מדעת הוא כגזול, והמשנה כר' ישמעאל ובסיפא הוא חייב שמדובר שהניחה במקום שאינו מקומה ור' יוחנן לא רצה לבאר כך כי כתוב 'הניחה' ומשמע שהניחה במקומה.

רב ולוי נחלקו אם שליחות יד צריכה חסרון ויש להוכיח שרב הוא הסובר שצריך חסרון ששינוי שאם הרועה רעה את עדרו ובא לעיר ובינתיים בא זאב וטרף או בא ארי ודרס פטור אך אם קודם לכן הוא הניח טליתו עליה הוא חייב והקשו בזה מדוע הוא חייב הרי הוא לקחם אח"כ, ור"נ ביאר בשם רבה בר אבבה בשם רב שמדובר שהן עדיין עליה והקשו שלא היה משיכה, ורב שמואל בר רב יצחק ביאר בשם רב שמדובר שהכישה במקל והיא רצה לפניו ולכאורה לא היה שם חסרון אלא משמע שרב סובר שחייב בשליחות יד גם בלי חסרון, ולפ"ז לוי סובר שחייב שליחות יד הוא רק עם חסרון, ור' יוחנן ביאר בשם ר' יוסי בן נהוראי שדין שליחות יד בשומר שכר שונה מדין שליחות יד בשומר חנם **עמוד ב** ור' יוחנן עצמו סובר שאין חילוק, ולכאורה סברת ר' יוסי היא שהתורה לא צריכה לכתוב שליחות יד בשומר שכר שהרי אם שומר חנם שפטור בגניבה בכ"ז חייב בשליחות יד ק"ו ששומר שכר שחייב בגניבה שיהיה חייב בשליחות יד והתורה פרטה גם בשומר שכר ללמד שחייב בשליחות יד גם ללא חסרון ור' יוחנן סובר כדברי ר"א ששומר חנם ושומר שכר שוים שהרי יש לפרוך את הק"ו ששומר חנם חייב כפל בטוען טענת גנב, ור' יוסי שלא פרך סובר שיותר חמור קרן ללא שבועה מאשר כפל שחיובו רק עם שבועה.

רבא אומר שהתורה לא צריכה לכתוב כלל שליחות יד בשומר שכר ובשומר חנם וניתן ללמוד משואל שעושה לדעת בעלים ובכ"ז חייב באונסין בגלל שהוא משתמש א"כ שומר חנם ושומר שכר כשמשתמשים שלא לדעת בעלים שהם חייבים והתורה פרטה ללמד שחייב שליחות יד הוא גם ללא חסרון ומי שסובר שצריכה חסרון הוא סובר שיש כאן דיו לבא מהדין להיות כנידון שכמו ששואל פטור בבעלים כך שומר חנם ושומר שכר פטורים בבעלים ומה שהתורה פרטה גם בשומר חנם וגם בשומר שכר אחד מהם הוא כדי שלא נלמד דיו משואל והשני כמו ששינוי שלומדים מונקרב בעל הבית אל האלוקים שהוא נשבע, ואין לומר שהוא קרב רק לדין שכתוב שליחות יד למטה בשומר שכר וכתוב גם בשומר חנם ללמד שכמו ששם חייב רק בשבועה כך בטוען טענת גנב חייב רק בשבועה.

דף מב משנה אם השומר צרר את המעות והפשילם לאחוריו או שנתנם לבנו ובתו הקטנים ונעל בפניהם שלא כראוי חייב כיוון שהוא לא שמר כדרך השומרים ואם שמר כדרך השומרים הוא פטור. **גמרא** יש להקשות מדוע צררם והפשילם לאחוריו זה לא כדרך השומרים וכי איך היה לו לשמור, ורבא אומר בשם ר' יצחק שכתוב בפסוק וצרת הכסף בידך אף שהכסף צרור שיהיה בידך.

עוד אמר ר' יצחק שלעולם יהיה כספו של אדם מצוי בידו שכתוב וצרת הכסף בידך.

עוד אמר ר' יצחק שלעולם ישלש אדם מעותיו שלישי בקרקע שלישי במסחר ושליש תחת ידו.

עוד אמר ר' יצחק שהברכה מצויה רק בדבר הסמוי מהעין שכתוב יצו ה' אתך את הברכה באסמיך וכן שנו בשם ר' ישמעאל שהברכה מצויה רק בדבר שאין העין שולטת בו ולמדו מהפסוק יצו ה' אתך את הברכה באסמיך.

שנו בברייתא שההולך למדוד את גרנו יאמר: יה"ר מלפניך י"א שתשלח ברכה המעשה ידנו ואחר שהתחיל למדוד יאמר ברוך השולח ברכה בכרי הזה ואם מדד ובירך אח"כ זה תפילת שוא כיוון שהברכה לא מצויה בדבר המדוד או שקול או מגוי אלא בדבר הסמוי מהעין שכתוב יצו ה' אתך את הברכה באסמיך.

שמואל אומר ששמירת כספים היא רק בקרקע ורבא אומר ששמואל מודה בערב שבת בין השמשות שחכמים לא הטריחו ואם שהה במוצ"ש שיעור לקברם ולא קברם הוא חייב אך אם הוא ת"ח אינו חייב על מה שלא קברם שהוא חושב שאולי בעליהם יצטרך אותם בשביל ההבדלה, ובזמן שיש גנבים שמגששים בקרקע השמירה היא רק בשמי קורה ועכשיו שמצויים גנבים שוכרי גגות השמירה היא רק בין שורות האבנים בקיר רבא

אומר ששמואל מודה שיש שמירה בקיר אך בזמנינו שיש גנבים שטופחים על הקירות אין שמירה אלא בטפח בקיר הסמוך לקרקע או הסמוך לשמי קורה.

רב אחא בר רב יוסף אמר לרב אשי ששנינו שחמץ שנפלה עליו מפולת הוא כמבוער ורשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו ושנינו ששיעור חיפוש הכלב הוא ג' טפחים, ויש להסתפק לגבי שמירת מעות האם צריך ג' טפחים או לא, אמר רב אשי שלגבי חיפוש הכלב שזה תלוי בריח צריך ג' טפחים, אך לגבי שמירה שהעיקר הוא שיכסה מהעין א"כ לא צריך ג' טפחים, ורפרם מסיכרא אמר שמספיק טפח.

היה שומר שהניח את המעות בצריף של ערבה ונגנבו משם אמר רב יוסף שאם שזה היה שמור לגבי גנבים אך זה פשיעה לענין שריפה ותחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, ויש אומרים שאף שאינו שמור לענין שריפה אך זה שמור לענין גנבים ותחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור, ולהלכה תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

אדם אחד הפקיד מעות אצל שומר ובא לתבעם והשומר אמר שאינו יודע היכן הניחם אמר רבא שלא יודע הוא פשיעה וחייב והוא צריך לשלם.

אדם אחד שמר מעות הניחם אצל אמו והיא הניחה אותם בארגז והם נגנבו, אמר רבא איך ידונו דין זה שאם נאמר לו לשלם **עמוד ב** הוא יאמר שהמפקיד הפקיד על דעת אשתו ובניו של השומר ואם נאמר לאם שתשלם היא תאמר שבנה לא אמר לה שזה לא מעות שלו כדי שהיא תקברם ואם נאמר לו מדוע לא אמר לאמו הוא יאמר אדרבה אם אמר לה שזה שלי היא היתה נזהרת בהם יותר, ורבא אמר שהוא ישבע שאת המעות הניח אצל אמו והיא תשבע היא הניחתם הארגז והם נגנבו והוא פטור.

אפוטרופוס אחד קנה עבור היתומים שור ללא חניכיים ושנינים כדי לאכול והוא מסרו לבוקר והוא מת, ואמר רמי בר חמא איך ידונו דין זה שאם נאמר לאפוטרופוס שלם הוא יאמר הרי מסרתי את השור לבוקר ואם נאמר לבוקר שלם הוא יאמר שהוא הניח אותו עם שאר השוורים והניח לו אוכל והוא לא ידע שהוא אינו יכול לאכול, אך לכאורה נחייב את הבוקר שהוא שומר שכר של היתומים, ויש לומר שמדובר באופן שאין להם הפסד כגון שמצאו את המוכר ולקחו ממנו את המעות ובעל השור טוען שהיו צריכים להודיע לו, אך יש לדחות מה שייך להודיע לו הרי הוא ידע את מצבו של השור, ויש לומר שמדובר בספסר שקונה מזה לזה והוא לא ידע ממצב השור ולכן הוא נשבע שהוא לא ידע והבוקר ישלם דמי בשר בזול.

אדם אחד הפקיד כישות אצל חבירו ולאותו חבר גם היה כרי של כישות וכשהוא מכר הוא אמר לעושה השכר קח מאלו והוא לקח מהכישות של השמירה אמר רב עמרם איך ידונו דין זה שאם נאמר לשומר לשלם הוא יאמר אני אמרתי לו קח מזה ואם נאמר לעושה השיכר לשלם הוא יאמר שהוא לא אמר לו מאלו קח ומאלו לא, אך אם נאמר שהוא שהה כדי שיעור להביא א"כ הבין השומר שהוא לקח משל השמירה וזה לא הפריע לו, ויש לומר שמדובר שלא היה שהות להביא מהאחרים, אך קשה שבכל מקרה אין כאן הפסד שיביא לו משלו, ויש לומר שמדובר שהשיכר החמיץ, ורב אשי מבאר שהכישות היתה גרועה עם קוצים,

דף מג ומשלם לו את השבח רק כדמי כישות גרועה.

משנה מי שהפקיד מעות אצל שולחני והם היו צרורים אסור לו להשתמש בהם ולכן אם נאבדו אינו חייב באחריותם, ואם היו מותרים מותר לו להשתמש בהם ולכן אם אבדו הוא חייב באחריותם ואם הפקיד אצל בעה"ב גם במותרים לא ישתמש לכן אם אבדו אינו חייב באחריותם ולר"מ חנוני הוא כבעה"ב ולר' יהודה הוא כשולחני. **גמרא** יש להקשות וכי בגלל שהם צרורים אסור לו להשתמש ורב יהודה מבאר שמדובר שהם צרורים וחיתומים ורב מרי מבאר שמדובר בקשר משונה וללישנא בתרא רב מרי הסתפק מה הדין בקשר משונה ונשאר בתיקו.

רב הונא אומר שבמשתמש חייב גם באונסין ומה שכתוב נאבדו הכוונה כדברי רבה נגנבו בלסטים מזוין ואבדו הכוונה שאבדה ספינתו בים, ור"נ סובר שבנאנסו פטור ורבא שאל את ר"נ אם לדבריהם הוא לא נעשה עליהם שואל שגם לא יעשה כשומר שכר

אמר לו ר"נ שאני מודה שהוא כשומר שכר באותה הנאה שהוא נהנה שאם יבא לפניו עסק עם רווח הוא ישתמש במעות, ור"נ הקשה לדעת רב הונא ששנינו שאם הפקיד מעות צרורים אצל שולחני לא ישתמש בהם לכן אם הוציא מעל הגזבר ואם נאמר שהשולחני קנה אותם כשואל גם בלא הוציא הוא מעל כיוון שזה כאילו הוציא, אמר רב הונא שגם בלי הוציא הוא חייב וכתבו בספיפא הוציא אגב שכתוה כך ברישא.

משנה לב"ש מי ששלח יד בפקדון הוא יפסיד במה שחסר בינתיים וישלם לפי היתר בהותירו, ולב"ה הכל תלוי בשעת הוצאה ולר"ע הכל תלוי בשעת התביעה. **גמרא** רבה אומר שמי שגזל חבית של יין מחבירו והיתה שוה זוז ובסוף היא שוה ד' זוז אם שברה או שתאה משלם ד' ואם נשבר מעצמו משלם זוז והסברה בשברה היא שכיוון שהיא היתה בעין זה נחשב שהוא גוזל באותה שעה שהוא שותה או שובר ושנינו שכל הגזלנים משלמים כשעת הגזילה, ואם נשבר מעצמו משלם זוז כיון שעכשיו הוא לא עושה כלום וא"כ מחייבים אותו על שעת הגזילה ואז היתה שוה רק זוז, ולכאורה יש להביא ראיה ממשנתנו שלב"ה משלם כשעת הוצאה ואם הכוונה כשעת הוצאה מהעולם וברור שבחסר לא ישלם פחות שהרי שנינו שכל הגזלנים משלמים כשעת הגזילה ואם מדובר שההוצאה היא ביותר שזה התייקר א"כ זה כדעת בב"ש, **עמוד ב** אלא ודאי הכוונה כשעת הוצאה מהבעלים ולפ"ז רבא סבר כב"ש, ורבה יבאר שאם התייקר ב"ה לא חלקו ונחלקו רק כשהיה חסרון שלב"ש חייב בשליחות יד גם ללא חסרון ולב"ה צריך חסרון וכאן זה חסר ברשות הבעלים, אך לפ"ז קשה שרבא אמר לעיל בשליחות יד אינה צריכה חסרון וזה כב"ש, ויש לומר שהמשנה דברה בטלטלה להביא עליה גזלות וב"ש סוברים ששואל שלא מדעת הוא כגזול והחסרון הוא ברשותו ולב"ה הוא לא כגזול וכשזה חסר זה ברשות הבעלים, אך לפ"ז מה שאמר רבא לעיל ששואל שלא מדעת הוא כגזול זה רק לב"ש, אלא יש לבאר שנחלקו בשבח של הגזילה שלב"ש הוא של הנגזל ולב"ה הוא של הגזול, וכן נחלקו בזה תנאים ששנינו שלר"מ מי שגזל רחל וגזזה וילדה הוא משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה ור' יהודה סובר שהגזילה חוזרת בעיניה, וכך מדויק במשנה שלב"ש ילקח בחסר וביתר ולב"ה כשעת הוצאה ולא כתוב בב"ש זול ויוקר.

רב יהודה אומר בשם שמאול שהלכה כר"ע אך הוא מודה כשיש עדים שכתוב בפסוק **לאשר הוא לו יתנונו ביום אשמתו** וכיוון שיש עדים מאותה שעה הוא התחייב באשמה, ור' הושעיא הקשה לרב יהודה שר' אסי אמר בשם ר' יוחנן שר"ע חלק גם כשיש עדים והוא למד את הפסוק **לאשר הוא לו יתנונו ביום אשמתו** וב"ד הם המחייבים את האשמה, ור' זירא אמר לר' אבא בר פפא שכשילך לא"י הוא יקיף דרך סולמה של צור וישאל את ר' יעקב בר אידי אם שמע מר' יוחנן אם הלכה כר"ע או לא אמר ר' יעקב שר' יוחנן אמר הלכה כר"ע לעולם ורב אשי מבאר שלעולם הכוונה שלא רק כשאין עדים אלא גם כשיש עדים, ועוד שחייב גם כשהחזירה למקום שלקחה והיא נשברה שר' ישמעאל סבר שלא צריך דעת בעלים חידש ר' יוחנן שהלכה כר"ע שצריך דעת בעלים, ורבא סובר שהלכה כב"ה שזה כשעת הוצאה.

לב"ש גם שומר שרק חשב לשלוח יד הוא חייב ולב"ה חייב רק כשממש שלח בה יד שכתוב **אם לא שלח ידו במלאכת רעהו**, אם הטא את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם רק רביעית ואם הוא הגביה אותה ואח"כ נטל ממנה רביעית והיא נשברה משלם דמי כולה.

דף מד גמרא בב"ש למדו מהפסוק **על כל דבר פשע** שחייב על המחשבה כמעשה וב"ה למדו מהפסוק **אם לא שלח ידו במלאכת רעהו** וב"ש טענו שכתוב **על כל דבר פשע** וב"ה ענו להם שכתוב **אם לא שלח ידו במלאכת רעהו** ומה שכתוב **על כל דבר** הוא ללמד שלא רק הוא חייב אלא גם שלוהו ועבדו.

אם הטא ונשברה משלם רק רביעית ואמר רבה שזה רק בנשברה אך אם החמיצה הוא משלם את כולה שמעשיו שפתח את החבית הם שגרמו להחמצה.

בהגביה ונטל חייב אמר שמואל שלא רק בנטל אלא אפילו שהוא רק הגביה על מנת ליטול הוא חייב, ולכאורה סובר שמואל

ששליחות יד לא צריכה חסרון, ויש לדחות שכאן נוח לו שכל החבית תהיה בסיס לאותה רביעית שהוא רוצה בה.

רב אשי מסתפק באופן שהגביה ארנק לקחת דינר האם זה נאמר רק ביין שאינו נשמר בלא יין נוסף אך כסף נשמר בפני עצמו או שבארנק השמירה טובה יותר משמירת דינר אחד ונשאר בתיקו.

פרק הזהב

משנה משיכת זהב קונה את הכסף לבעל הזהב אך משיכת כסף לא קונה את הזהב, נחושת קונה כסף אך כסף לא קונה נחושת, מעות רעות קונות את היפות אך יפות לא קונות את הרעות, אסימון שהוא מטבע ללא צורה הוא קונה את המטבע אך מטבע לא קונה אסימון מטלטלין קונים מטבע אך מטבע לא קונה מטלטלין, כל המטלטלין קונים זה את זה כגון שאם משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו אך אם נתן מעות ועדיין לא משך פירות הוא יכול לחזור אך עליו נאמר מי שפרע מדור המבול ודור הפלגה הוא יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו, ור"ש סובר שמי שהכסף אצלו ידו על העליונה. **גמרא** רבי שנה לבנו ר' שמעון הזהב קונה את הכסף אמר לו ששנית לנו בצעירותך הכסף קונה את הזהב ואתה חוזר כך בזקנותך שזהב קונה את הכסף, ויש לומר שרבי סבר בצעירותו שזהב הוא חשוב הוא מטבע והכסף שאינו חשוב הוא פרי ובזקנותו סבר רבי **עמוד ב** שכסף יותר חריף שהוא עובר לסוחר לכן הוא נחשב מטבע ואילו זהב פחות עובר לסוחר והוא פרי ולכן הפרי קונה מטבע ומטבע לא קונה פרי, ורב אשי אומר שמסתבר כמו שרבי סבר בצעירותו שהרי נאמר בהמשך הנחושת קונה את הכסף וזה מובן רק אם כסף לגבי זהב הוא פרי ולגבי נחושת הוא מטבע אך אם נאמר שכסף לגבי זהב הוא מטבע א"כ זה ק"ו שאם לגבי החשוב ממנו הוא מטבע ודאי שהוא מטבע לעומת נחושת שהרי הוא חשוב וגם עובר יותר לסוחר, ויש לומר שזה לא ק"ו כיון שיתכן שבמקום שיוצאים פרוטות הם עובר לסוחר יותר מכסף וא"כ הם נחשבים מטבע, קמ"ל שכיון שיש מקום שאינם יוצאים הם נחשבים פרי לעומת כסף, וגם ר' חייא סובר שזהב הוא מטבע שרב לווה דינרי זהב מבתו של ר' חייא וכסף התיקרו הדינרים ור' חייא אמר לרב שישלם טבין ותקילין, וזה מובן רק אם זהב הוא מטבע שאם הוא פרי זה סאה בסאה וזה כמו ריבית, אך יש לדחות שהיו לרב דינרים נוספים וזה כמו האומר הלויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח ובאופן זה לא נאסר סאה בסאה.

רבא אומר שהתנא בברייתא סובר שזהב הוא מטבע ששנינו שפרוטה היא אחד מח' באיסר איטלקי ונ"מ לקידושי אשה ואיסר הוא אחד מכ"ד בדינר כסף ונ"מ למקח וממכר, ודינר כסף הוא אחד מכ"ה מדינר זהב, ונ"מ לפדיון הבן ומשמע שזהב הוא מטבע ולכן התנא משער בדבר קצוב אך אם הוא פרי התנא לא היה משער בדבר שמתיקר ומוזל שאז לפעמים יצטרך להוסיף לכהן ולפעמים הכהן יצטרך להחזיר לו.

שנינו שלב"ש לא יחליף סלעים של מעשר לדינרי זהב ולב"ה מותר, ונחלקו ר' יוחנן ור"ל אם נחלקו ב"ש וב"ה במחלל סלעים על דינרים שלב"ש כסף הוא מטבע וזהב הוא פרי ולכן לא מחליפים מטבע לפרי, ולכו"ע פודים פירות בדינרים כמו שכסף לגבי זהב לב"ה הוא פרי ובכ"ז פדו בכסף כיון שהוא מטבע לגבי הפירות, ואחד אומר שב"ש נחלקו אף בפירות על דינרים, אך יש להקשות למ"ד הזה מדוע נחלקו בסלעים על דינרים שיחלקו בפירות על דינרים, ויש לומר שאם היו חולקים בפירות על דינרים היינו אומרים שב"ה יודו לב"ש בסלעים על דינרים שזהב הוא פרי לעומת כסף, קמ"ל שלב"ה מחללים סלעים על דינרים, ולכאורה יש להוכיח שר' יוחנן סבר שלכו"ע לא מחללים פירות על דינרים,

דף מה שר' יוחנן אמר שאין ללוות דינר בדינר, ולכאורה אם הכוונה דינר כסף על דינר כסף ודאי אין חולק שהוא לא מטבע, אלא ודאי כוונתו היא על דינר זהב בדינר זהב ולב"ה ודאי מותר שזה מטבע אלא הוא דינר לב"ש וא"כ ר' יוחנן הוא הסובר שלא מחללים על דינר, אך יש לדחות שבאמת סובר ר' יוחנן שמחללים אך לגבי הלואה החמירו בזהב כיוון שלענין מקח וממכר הוא נחשב פרי שאומרים שהוא התיקר או הוזל לכן גם לגבי הלואה הוא נחשב פרי, ויש להביא ראיה שר' יוחנן סובר כך ממה שרבינן אמר בשם ר' יוחנן שאף שאסרו ללוות דינר בדינר אך מותר

לחלל מעשר שני עליו, ויש להביא ראיה למחלוקתם ששנינו שמי שפרט סלע ממעות מעשר שני לב"ש יפרוט בכל הסלע מעות ולב"ה בשקל אחד יפרוט לכף ובשקל השני יפרוט למעות, ולכאורה קשה לב"ש אם מחללים כסף על פרוטה ק"ו שמחללים לגבי זהב, ויש לומר שפרוטה במקום שהיא יוצאת היא חריפה יותר ולכן היא מטבע.

ללישנא אחרינא ר' יוחנן ור"ל נחלקו אם ב"ש וב"ה נחלקו בסלעים על דינרים שב"ש למדו בפסוק שהכסף היינו כסף ראשון ולא כסף שני וב"ה סוברים שזה ריבוי כסף ראשון ואפילו כסף שני, אך לכו"ע מחללים פירות על דינרים כי הוא כסף ראשון ואחד אמר שנחלקו גם בפירות על דינרים, אך קשה למ"ד שנחלקו בכסף על זהב א"כ מדוע נחלקו בסלעים על דינרים שיחלקו בסלעים על סלעים, ויש לומר שאם היו חולקים בסלעים היינו אומרים שבסלעים על דינרים יודו לב"ש כי זהב לגבי פרי הוא כסף ולא מחללים, קמ"ל שמחללים, ויש להביא ראיה מהמשנה שמי שפודה מעשר שני בירושלים לב"ש נותן בכל הסלע מעות ולב"ה בשקל כסף ובשקל מעות ואם מחללים כסף לפרוטה ולא אומרים כסף ראשון ולא שני א"כ ודאי לעומת זהב שחשוב מכסף לא נאמר כסף ראשון ולא שני, ורבא אומר שאין להקשות מפדיון בירושלים שכתוב **ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן**, אך יש להוכיח מהמשנה הקודמת שמי שפרט סלע ממעות מעשר שני לב"ש בכל הסלע מעות ולב"ה בשקל כסף ובשקל מעות, אלא יש לומר שלכו"ע מרבים מהכסף אפילו כסף שני, ור' יוחנן ור"ל נחלקו שאחד סובר שנחלקו בסלעים על דינרים **עמוד ב** שב"ש גזרו שמא ישהה עליותיו לירושלים ואין לו מספיק זווים כדי להחליף לדינר והוא לא יעלה לירושלים וב"ה לא גזרו שישהה מלעלות כיוון שהוא יעלה אותם אף ללא פריטה, אך לכו"ע מחללים פירות על דינרים כיוון שהפירות ירקבו הוא לא ישהה אותם, ואחד סובר שנחלקו גם בפירות על דינרים, ולפי ביאור זה שמדאורייתא ניתן לחלל וזה רק גזירה מובן מדוע כתוב לשון יעשה ולא כתוב לשון חילול, אך אם נחלקו מדאורייתא היו צריכים לכתוב מחללים או לא מחללים.

נחלקו רב ולוי אם מטבע נעשה חליפין או לא ורב פפא מבאר את טעמו של הסובר שמטבע לא נעשה חליפין כיוון שדעתו על הצורה והיא עשויה להתבטל, ולכאורה יש להביא ראיה ממשנתנו שכתוב הזהב קונה את הכסף ולכאורה היינו בחליפין וא"כ מטבע נעשה חליפין, ויש לדחות שהכוונה שקונה בדמים, אך קשה שלפ"ז יש לשנות הזהב מחייב את הכסף ולא קונה את הכסף ויש לומר שאכן יש לגרוס הזהב מחייב את הכסף, ויש להביא לכך ראיה שכתוב בהמשך שכסף לא קונה את הזהב וזה מובן רק אם זה בדמים שזהב הוא פרי וכסף הוא מטבע ולכן זהב קונה כסף וכסף שהוא מטבע אינו קונה זהב, אך אם הכוונה בחליפין מדוע גם הכסף לא קונה זהב, ועוד קשה ששנינו בברייתא שכסף לא קונה זהב כיצד שאם מכר לו כ"ה דינרי כסף בדינר זהב אף שמשך את הכסף לא קנה עד שימשוך את הזהב וזה מובן רק בדמים לכן כסף לא קונה זהב אך אם קונה בחליפין מדוע הוא לא יקנה את הזהב, אך יש להקשות לפ"ז מדוע כתוב ברישא שזהב קונה כסף שאם נתן לו דינר זהב בכ"ה דינרי כסף כשמשך את הזהב נקנה הכסף בכל מקום שהוא וזה מובן רק בחליפין שאז יקנה בכל מקום אך אם מדובר בדמים אין לכתוב נקנה הכסף אלא התחייב המוכר, ורב אשי מבאר שהוא קונה בדמים ומה שכתוב בכל מקום הכוונה כמות שהוא כמו שאמר לו כגון אם אמר לו מארנק חדש אתן לך יתן לו מחדש ולא מישך אף שהם טובים יותר כי הוא אומר לו לישנם אני צריך

רב פפא אומר שגם למ"ד שאין מטבע נעשה חליפין אך הוא ודאי נקנה בחליפין כמו פרי שלר"נ אינו עושה חליפין אך נקנה בחליפין כך מטבע אף שאינו עושה חליפין אך הוא נקנה בחליפין, אך קשה ששנינו שאם עמד בגורן ואין לו מעות לחלל הוא יכול לתת אותם במתנה לחבירו.